

ΣΑΝ
ΣΗΜΕΡΑ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Γεγονότα

1718 - Η Μεγάλη Βρετανία κηρύσσει πόλεμο στην Ισπανία.

1777 - Αμερικανική Επανάσταση: Η Γαλλία αναγνωρίζει επίσημα τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

1819 - Ο Σιμόν Μπολίβαρ ανακηρύσσει την ανεξαρτησία της Μεγάλης Κολομβίας στην Ανγκοστούρα (σημερινή Σιουδάδ Μπολίβαρ στη Βενεζουέλα).

1837 - Πυρκαγιά στα Χειμερινά Ανάκτορα της Αγίας Πετρούπολης σκοτώνει 30 φρουρούς.

1862 - Αμερικανικός Εμφύλιος Πόλεμος: Ο στρατηγός Οδυσσεύς Γκραντ εκδίδει διαταγή, σύμφωνα με την οποία εκδιώχνονται οι Εβραίοι από μέρη του Τενεσί, του Μισισίπι και του Κεντάκι.

1892 - Εκδίδεται το πρώτο τεύχος του περιοδικού Vogue.

1903 - Οι αδελφοί Ράιτ πραγματοποιούν με το Φλάιερ την πρώτη ελεγχόμενη, μηχανοκίνητη και βαρύτερη από τον αέρα πτήση, στο Κίτι Χόουκ (Βόρεια Καρολίνα).

1938 - Ο Ότο Χαν ανακαλύπτει την πυρηνική σχάση των βαρέων στοιχείων του ουρανίου, που είναι η επιστημονική και τεχνολογική βάση της πυρηνικής ενέργειας.

1939 - Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος: Ναυμαχία του Ρίβερ Πλέιτ. Το γερμανικό θωρηκτό Άντριμαλ Γκραφ Σπέε αυτοβυθίζεται από τον πλοίαρχο Χανς Λάνγκστορφ έξω από το Μοντεβιδέο.

1960 - Συντριβή C-131 στο Μόναχο: Σκοτώνονται 20 επιβάτες και πλήρωμα του αεροπλάνου καθώς και 32 άτομα στο έδαφος.

1967 - Ο πρωθυπουργός της Αυστραλίας Χάρολντ Χολτ εξαφανίζεται κολυμπώντας κοντά στο Πορτ Σι στη Βικτώρια (Αυστραλία) και θεωρείται ότι πνίγηκε.

1970 - Διαδηλώσεις στην Πολωνία: Στην Γκντίνια, στρατιώτες ανοίγουν πυρ εναντίον εργαζομένων που εξέρχονταν από τα τρένα, σκοτώνοντας δεκάδες άτομα.

1973 - Τριάντα επιβάτες σκοτώνονται σε επίθεση Παλαιστίνιων τρομοκρατών στο αεροδρόμιο της Ρώμης-Φιουμτσίνο.

1989 - Προβάλλεται το πρώτο επεισόδιο της τηλεοπτικής σειράς The Simpsons.

1997 - Αεροσκάφος τύπου Γιάκοβλεφ της Aerosvit Airlines, με προορισμό τη Θεσσαλονίκη, συντρίβεται στα Πιέρια Όρη.

Γεννήσεις

1770 - Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν, Γερμανός συνθέτης

1900 - Κατίνα Παξινού, Ελληνίδα ηθοποιός

1936 - Πάπας Φραγκίσκος

1947 - Τριαντάφυλλος Μηταφίδης, Έλληνας πολιτικός

1973 - Γρηγόρης Αρναούτογλου, Έλληνας παρουσιαστής

Θάνατοι

1622 - Άγιος Διονύσιος Ζακύνθου

1932 - Μίνως Ζώτος, Έλληνας ποιητής

1947 - Χρίστος Τσιγγιρίδης, Έλληνας μηχανικός

1956 - Ευθύμιος Καούδης, Έλληνας οπλαρχηγός

1977 - Αγνήωρ Αστεριάδης, Έλληνας ζωγράφος

1981 - Αντίοχος Ευαγγελάτος, Έλληνας συνθέτης

2011 - Δημήτρης Σαραντάκος, Έλληνας συγγραφέας

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΩΟ

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μικελακάκης (φωτό: Γιάννης Δραμιτινός)

«Πες μου πως βλέπεις την ιστορία για να σου πω ποιος είσαι»

Για χρόνια τώρα, μέσα στις κοινότητες των ελλήνων μεταναστών, ο φόβος μήπως και χαθεί η ελληνική συνείδηση των παιδιών, δημιούργησε ένα κάτοπρο παρωχημένου ανθρωπισμού, μέσα από το οποίο αντικρίζουμε την Ελλάδα και την ιστορία της. Η Ελλάδα της αρχαιότητας, προβλήθηκε καθουσιαστική αλλά ψεύτικη, ενώ η σημερινή, ειδώθηκε ως σύγχρονος τουριστικός παράδεισος, για τους κουρασμένους ανθρώπους των μεγάλων βιομηχανικών μητροπόλεων.

Χρειάζεται όντως μεγάλη προσπάθεια, για να ξεφύγει κανείς από αυτή την εντελώς συμβατική εικόνα για την Ελλάδα του παρελθόντος και του παρόντος. Γιατί ο άνθρωπος νοιώθει πιο καλά όταν του ψιθυρίζουν γλυκόλογα στ' αυτιά. Ο ελληνικός πολιτισμός δεν είναι αιώνια αδιατάρακτη ιστορία, αλλά διαδοχή ρήξεων και περιπετειών. Η προσέγγιση της Ελλάδας του παρελθόντος, απαιτεί τη μελέτη των ίδιων των αρχαίων κειμένων. Ενώ η γνώση της σημερινής Ελλάδας απαιτεί την εμπλοκή με το σύγχρονο εργατικό και περιβαλλοντικό κίνημα, για να δει κανείς, τον «Άδη» και τον τόπο που κατοικεί αυτός, με τα ίδια του τα μάτια.

Στη μετανάστευση, την ιστορία έχουμε την τάση να την κάνουμε παραμύθι και το παραμύθι ιστορία.

Αυτά τα είπαμε με την ευκαιρία ενός άρθρου που δημοσίευσε ο μακαρίτης ο γιατρός Δημήτρης Τζινιώλης σε παροικιακή εφημερίδα, ο οποίος τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, δεν τον γνώρισε μέσα από τα δικά του σημάδια: τα αρχαία κείμενα και τα υλικά αρχαιολογικά ευρήματα. Αλλά από τον εθνικιστικό λόγο κάποιων ελλήνων ερασιτεχνών φιλόλογων. Οι οποίοι αλλού σβήνουν και αλλού προσθέτουν.

Στο άρθρο αυτό, ο γιατρός μπερδεύει την Μυκηναϊκή γραφή Β΄ με το κατοπινό ελληνικό αλφάβητο. Η Μυκηναϊκή γραφή Β΄ δεν είχε τελειοποιημένο αλφάβητο, γι' αυτό και δεν παρήγαγε κείμενα, παρά μόνο καταλόγους προμηθειών που είχαν στις αποθήκες των παλατιών τους οι Αχαιοί βασιλιάδες: στην Τίρυνθα, τις Μυκήνες, την Πύλο την Θήβα, τον Ορχομενό, τα Χανιά. Αυτή η υποτυπώδη γραφή, έπαψε να χρησιμοποιείται το 1100 π.χ., όταν οι Δωριείς πυρπόλησαν τα παλάτια αυτά και τα έκαψαν. Αντίθετα τα πρώτα αρχαιολογικά ευρήματα, αυτού που αποκαλούμε ελληνικό αλφάβητο, έχουμε από τα μέσα του 9ου αιώνα π.χ., και που στην πορεία του χρόνου, όχι μόνο τα γράμματα άλλαξαν, αλλά και η κατεύθυνση της σειράς.

Το επίδικο των αρχαιολατρών είναι η καταγωγή του αλφάβητου αυτού. Επειδή πρόβαλουν την αντίληψη ότι ο ελληνικός πολιτισμός προέκυψε από «παρθενογένεση», απορρίπτουν την ιδέα ότι το αλφάβητο (το κάθε αλφάβητο) είναι διαδικασία συγκώνευσης ιδεών και προσαρμογή σε τοπικές γλώσσες. Και ότι η ιδέα του ελληνικού αλφάβητου

αναπτύχθηκε στα εμπορικά κέντρα που συναντιόνταν η πιο εξωστρεφή τάξη των λαών της Μεσογείου: ο ναυτεμπορικός της κόσμος.

Αλλά, προτού δούμε, το πόσο προσεκτικά η επιστήμη της ιστορίας, της γλωσσολογίας και αρχαιολογίας, αντιμετωπίζει το θέμα των γραφών και των γλωσσών, τη γέννηση και εξέλιξη τους, ας δούμε τι λένε οι ίδιοι οι αρχαίοι συγγραφείς για το ελληνικό αλφάβητο.

Ο Ηρόδοτος μας μεταφέρει τα εξής: «Οι Φοίνικες (απόγονοι των Χαναναίων), που ήρθαν με τον Κάδμο... εισήγαγαν τα γράμματα στην Ελλάδα. Τα οποία κατά την άποψή μου, ήταν άγνωστα προηγουμένως. Αρχικά τα γράμματα αυτά ήταν όμοια με τα Φοινικικά, αλλά με το πέρασμα του χρόνου αυτά άλλαξαν τόσο όσον αφορά τη μορφή τους, όσο και την προφορά τους, τον ήχο τους». Παρακάτω ο Ηρόδοτος συνεχίζει: «Κατά το διάστημα αυτό που ήρθαν στην Ελλάδα τα γράμματα αυτά, οι περισσότεροι στην περιοχή ήταν Ίωνες».

Αυτή η δεύτερη πρόταση του Ηρόδοτου έβαλε σε σκέψεις τους ιστορικούς και τους αρχαιολόγους. Διότι αφήνει να εννοηθεί ότι η μετάδοση της ιδέας αυτού του αλφάβητου, έγινε στη Μικρά Ασία, καθότι ο χρόνος αυτός συμπίπτει με την προσφυγιά των Ιώνων στη Μικρά Ασία, λόγω των πιέσεων που είχαν δεχτεί από τις εισβολές των Δωριέων. Ενώ αντίθετα, ο Κάδμος, όπως μας πληροφορεί ο ίδιος ο ελληνικός μύθος, έφερε το αλφάβητο αυτό, στην Κυρίως Ελλάδα, όταν ήρθε κατ' εντολή του πατέρα του, βασιλιά της Συρίας, να αναζητήσει την αδελφή του, την Ευρώπη, που την είχε κλέψει ο Δίας.

Η δεύτερη μαρτυρία προέρχεται από τον Διόδωρο τον Σικελιώτη ο οποίος επικροτεί την άποψη του Ηρόδοτου, αλλά χωρίς να αναφέρει κάτι για τους Ίωνες και τη Μικρά Ασία.

Η Τρίτη μαρτυρία έρχεται από τον Πλίνιο τον πρεσβύτερο. Αυτός αναφέρει μια πιο λεπτομερή προφορική παράδοση. Γράφει: «Ο Κάδμος έφερε στην Ελλάδα από τη Φοινίκη δεκάξι γράμματα στα οποία ο Παλαμίδης πρόσθεσε άλλους τέσσερις χαρακτήρες: το Ζ, το Ψ, το Φ, και το Χ. Αυτό συνέβη κατά την περίοδο του Τρωικού πολέμου. Μετά τον Παλαμίδα ο Σιμωνίδης... Πρόσθεσε άλλα τέσσερα: το Υ, το Ξ, το Ω και το Θ».

Αυτές οι τρεις μαρτυρίες των αρχαίων συγγραφέων αντανακλούν τις απόψεις του περιβάλλοντός τους, και ήταν απλοποιημένες, εκδοχές ενός πολύ σύνθετου φαινομένου όπως είναι η δημιουργία της γραφής. Ήταν απόψεις που άκουσαν διότι και οι τρεις έζησαν πολύ αργότερα από την εποχή που πρωτοεμφανίσθηκε με βάση τα αρχαιολογικά ευρήματα, το αλφάβητο στον ελληνικό χώρο.

Την επόμενη εβδομάδα θα δούμε τον προβληματισμό των γλωσσολόγων επί αυτού του θέματος. Πάντως οι επιστήμονες γενικά είναι πολύ προσεκτικοί σε θέματα όπως ο σχηματισμός των γλωσσών και των γραφών, διότι τα στοιχεία είναι λίγα και τα συμπεράσματα αλλάζουν όταν προστίθενται νέα δεδομένα.

Ο Ηρόδοτος μας μεταφέρει τα εξής: «Οι Φοίνικες (απόγονοι των Χαναναίων), που ήρθαν με τον Κάδμο... εισήγαγαν τα γράμματα στην Ελλάδα.